

ἐμμέσου εὐθύνης· ἄλλαις λέξεσιν ὁ Κύριλλος δὲν παρώρμησε μὲν ὡς φαίνεται τοὺς φανατικούς χριστιανούς εἰς τὸν φόνον τῆς Ὑπατίας, ἀλλ' οὐδὲ προὔλαβεν, οὐδὲ ἀνέστειλεν αὐτόν, καίτοι ἔχων ὅλην τὴν δύναμιν εἰς τοῦτο, οὐδὲ ἠγανάκτησεν ἐπ' αὐτῷ. Οἱ ἀρχαῖοι ἱστορικοὶ συγγραφεῖς δὲν ἀπαλλασσοῦσιν, ὡς εἶδομεν, τὸν Κύριλλον καὶ τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Ἀλεξανδρέων τῆς εὐθύνης. Ἐκ τῶν νεωτέρων τινὲς μὲν, ὧν ἠγεῖται ὁ Ἄγγλος Toland (Hypatia London, 1720), ἐπιρρίπτουσι πάντες τὴν περὶ τοῦ φόνου εὐθύνην ἐπὶ τοῦ Κυρίλλου· ἄλλοι δέ, ἐπόμενοι τῇ γνώμῃ τοῦ Wernsdorf (Dissertationes IV de Hypatia, philosopha Alexandrina Witemb. 1747) ἐπιζητοῦσι νὰ ἀπαλλάξωσιν αὐτὸν τῆς εὐθύνης. Κατὰ τοὺς δευτέρους τούτους αἰτίαι τῶν κακῶν καὶ τῆς στάσεως καὶ τῆς πρὸς τὸν Κύριλλον ἐριδος ἦν μόνος ὁ Ὁρέστης. Ἄλλ' ἤδη εἶδομεν ὅτι ὁ Σωκράτης ἐπιρρίπτει κατὰ μέγα μέρος τὴν εὐθύνην τῶν γεγονότων τῶν πρώτων ἐτῶν τῆς πατριαρχείας τοῦ Κυρίλλου ἐπ' αὐτοῦ τούτου. Τὰ προηγηθέντα ἄλλως τοῦ φόνου τῆς Ὑπατίας γεγονότα, ἡ ἄσπονδος ἔρις τοῦ Ἐπαρχοῦ Ὁρέστου πρὸς τὸν Κύριλλον, ἡ τοῦ μοναχοῦ Ἀρμωνίου κατὰ τοῦ Ὁρέστου ἐπίθεσις, ὃν ὁ Κύριλλος δὲν ἐδίστασε νὰ ἀναγορεύσῃ *θαυμάσιον*, ἡ φιλία ἡ συνδέουσα εἰλικρινῶς τὸν Ὁρέστην πρὸς τὴν Ὑπατίαν — ταῦτα πάντα, γεγονότα συνεχῆ καὶ ἀλληλένδετα καὶ ἀλληλεξηγούμενα, ἂν καὶ δὲν βεβαιούσιν ὅτι ὁ Κύριλλος παρώρμησε ῥητῶς τοὺς φονεῖς τῆς φιλοσόφου καὶ ὠπλισε τὴν φονικὴν αὐτῶν χεῖρα, ἀρκοῦσιν ὅμως νὰ βεβαιώσωσιν ὅτι ὁ Κύριλλος δὲν ἠγανάκτησεν ἐπὶ τῷ φόνῳ αὐτῆς, καὶ ὅτι, καίτοι ἠδύνατο, δὲν ἀπέτρεψεν αὐτόν, ὡς ὄφειλεν.

Ἡ Ὑπατία ἐφονεύθη ὑπὸ τῶν χριστιανῶν, πεσοῦσα θῦμα τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ψευδῶν καὶ

φανατικῶν ὁπαδῶν τοῦ Εὐαγγελίου. Καὶ δὲν εἶνε δυστυχῶς τοῦτο τὴ μόνον παράδειγμα ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ φονικῆς ἐπιθέσεως τῶν χριστιανῶν κατὰ τῶν ἀλλοδόξων. Ἐνῶ ἡ πρώτη περίοδος τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας εἶνε καὶ διὰ τοῦτο ἐνδοξος, διὰ τὴν ἀνοχὴν δηλαδὴ, καὶ ἀγάπην, καὶ ἀνεξίθρησκίαν τῶν πρώτων τοῦ Εὐαγγελίου ὁπαδῶν, κατὰ τὴν δευτέραν περίοδον τινὲς χριστιανοί, ἀφοῦ ἔτυχον τῆς προστασίας τῶν αὐτοκρατόρων, μετετραπήσαν ἀπὸ διωκομένων εἰς διώκτας, καὶ τὴν ἄδικον ἐπίθεσιν, ἣν ἀπέδιδον εἰς τοὺς πρώτους διώκτας οἱ ἀπολογηταὶ διαμαρτυρούμενοι, νῦν, μεταστραφέντων τῶν ὄρων, ἀποδίδουσι οἱ ἐθνικοὶ καὶ ἑτερόδοξοι τοῖς ὀρθοδόξοις χριστιανοῖς· ὁ φόνος τῆς φιλοσόφου Ὑπατίας εἶνε ὁμολογουμένως μία μεγάλη κηλὶς εἰς τὴν λαμπρὰν ἄλλως καὶ ἐνδοξὸν ἱστορίαν τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας.

Τοιαῦτα τὰ κατὰ τὸν βίον, τὰ ἔργα καὶ τὸν ἐπὶ ὄντον θάνατον τῆς φιλοσόφου. Πιστὴ ἱερεία τῆς Παλλάδος ἡ Ὑπατία, τέμνα τοῦ βίου αὐτῆς ἔθετο τὴν διδασκαλίαν τῆς Σοφίας καὶ Ἀρετῆς· ἡ, τε παιδεῖα καὶ τὸ ἠθικὸν ἀξίωμα αὐτῆς κατέκτησαν τὸν θαυμασμόν τῶν αἰῶνων. Τὴν Ὑπατίαν δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν τὸν κύκνον τῆς ἐθνικῆς θρησκείας, ἡ δὲ φιλοσοφία καὶ ἀπὸ τῆς νεοπλατωνικῆς ἔδρας διδασκαλία αὐτῆς ὑπῆρξε τὸ τελευταῖον κύκνειον ἄσμα τῆς ἐθνικῆς φιλοσοφίας. Μετ' αὐτῆς πᾶναι καὶ ἡ ἐνδοξος ἐκείνη σειρά τῶν Ἑλλήνων φιλοσόφων, ὧν τὰ φιλοσοφικὰ τεμὲνα ἔπαυσαν ἀντηχοῦντα τῆς ἐθνικῆς σοφίας τὰ διδάγματα· νέον δὲ φιλοσοφικὸν τέμενος ἀνυφοῦται ἐπὶ τῶν μεγαλοπρεπῶν ἐκείνων ἐρείπιων, τὸ χριστιανικόν, τὸ ὁποῖον οὐχ ἤττον δὲν ἀπηξίωσε νὰ δεχθῆ καὶ λίθους τινὰς ἀπ' αὐτῶν.

ΣΠΥΡ. Κ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΣ.

ΣΕ ΜΙΑ ΟΡΦΑΝΗ

Στεφάνῳ Μαρζώκῃ

Συχνὰ ὡς τὰ χεῖλη σου τὰ δυὸ ἀνεβαίνει
Σὰν κἀτὶ ἀπόκρυφον, κ' ὅλην ἐντροπὴν
Στέκεσαι κόκκινη καὶ δειλιασμένη
Χωρὶς τὸ στόμα σου λόγο νὰ πῆ.

Εἶναι μυστήριον γλυκὸ κρυμμένο
Μέσα 'ς τὰ στήθια σου τὰ φλογερά
Καὶ θέλει ἐλευθερο, τὸ σκλαδωμένο
Νὰ τρεῖξῃ τὸ ἄπειρο, μὲ δυὸ φτερά :

"Ἡ μὴ τὴ σκέψῃ σου τὴ φαρμακῶνει
Φόβος παιδιάστικος, κ' ἔτσι δειλιῖ,
"Ὅταν μιὰ ῥωτίποι 'ς τὰ χεῖλια δῶνῃ,
Γενεσθαι κόκκινη καὶ ἄντροπαλὴ ;

Τοῦ κάκου, κόρη μου, μιὰ τέτοια ἔννοια
Τὸ νοῦ σου ἀδιάκοπα νὰ τυραννῆ,
Κορῶνα ἀτίμητη μαλαγματένια,
Θὰ πλέξῃ ὁ ἔρωτας γιὰ σὲ ὄρφανί.

Μ' ἀρέσει κόκκινο νᾶχρῃς τὸ χρῶμα
Καὶ θάρορος ἄμετρο μέσ' 'ς τὴν ψυχί,
Νὰ λὲς περιφάνη, μ' αὐτὸ τὸ στόμα
«Δὲν εἶμαι ἔρημη, καὶ μοναχί!»

Δ. Ι. ΜΑΡΓΑΡΗΣ